

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHIANT
DYDDIAD:	27 GORFFENNAF 2015
TEITL YR ADRODDIAD:	ADRODDIAD CYNNYDD AR ARCHWILIO MEWNOL 01 EBRILL I 30 MEHEFIN 2015
PWRPAS YR ADRODDIAD:	ER GWYBODAETH
ADRODDIAD GAN:	RHEOLWR ARCHWILIO DROS DRO
GWEITHREDU:	D/B

1. RHAGARWEINIAD

1.1. Yn ôl cylch gorchwyl y pwyllgor hwn a gymeradwywyd ym Mai 2015, rhaid iddynt “adolygu cynnydd o ran cyflawni’r Cynllun Archwilio Mewnol a’r Strategaeth Archwilio Fewnol trwy dderbyn ac ystyried adroddiadau cynnydd chwarterol gan y Prif Archwiliwr” (yn y cyd-destun hwn, y Rheolwr Archwilio Mewnol).

1.2. Yr wyf wedi paratoi’r adroddiad hwn mewn ymateb i’r gofyniad hwnnw.

2. CYNNYDD A WNAED O RAN CYFLAWNI’R CYNLLUN Y CYTUNWYD ARNO

2.1. Cafodd y Cynllun Archwilio Gweithredol ar gyfer 2015-16 ei gyflwyno i’r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ar 23 Chwefror 2015 a’i dderbyn ganddo.

2.2. Yn y tabl isod, nodir y cynnydd yr ydym wedi ei wneud o ran cyflawni’r gwaith hwnnw.

Maes i’w adolygu	Statws
Adfer TGCh mewn trychineb	Cyhoeddwyd adroddiad drafft
Parhad busnes	Cyhoeddwyd adroddiad drafft
Llywodraethiant gwybodaeth	Gwaith yn mynd rhagddo
Fframwaith rheoli risg	Y gwaith maes wedi ei gwblhau
Partneriaethau – llywodraethiant a pherfformiad	Gwaith yn mynd rhagddo
Gweinyddu’r farchnad ac incwm rhenti	Gwaith maes wedi ei gwblhau
Rheoli fflyd	Gwaith yn mynd rhagddo

2.3. Mae cynnydd wedi cael ei lesteirio i raddau gan lefel uwch na’r disgwyl o salwch yn y tîm archwilio a’r ffaith bod yn y tîm ddwy o swyddi gweigion. Mae’r mater o adnoddau yn y tîm archwilio ar gyfer y dyfodol yn cael sylw mewn man arall ar eich rhaglen yn yr eitem ar y cynllun archwilio strategol.

3. ADRODDIADAU TERFYNOL A GYHOEDDWDYD ERS 1 EBRILL 2015

3.1. Yn y tabl isod, cofnodir yr adroddiadau terfynol yr ydym wedi eu cyhoeddi ers 1 Ebrill 2015.

Maes a adolygwyd	Blwyddyn cynllun archwilio	Dyddiad ryddhau adroddiad	Gradd sicrwydd CAG
System derbyn arian	2014 - 15	01/04/15	Gwyrdd
Dyledwyr amrywiol	2014 - 15	01/04/15	Coch/ambr
Y Dreth Gyngor	2014 - 15	01/04/15	Gwyrdd/ambr
TCA	2014 - 15	01/04/15	Gwyrdd/ambr
Budd-daliadau Tai	2014 - 15	01/04/15	Gwyrdd/ambr
Rhenti Tai	2014 - 15	07/04/15	Gwyrdd
Bryn Trewan	2014 - 15	06/05/15	Dim – gwaith ymgynghorol ydoedd
Ardystio Grantiau ESF	2015 - 16	12/05/15	Dim – gwaith ardystio yn unig
Rheoli Trysorlys	2014 - 15	18/05/15	Gwyrdd
Cyflogres	2014 - 15	21/05/15	Gwyrdd/ambr
Prif system gyfrifo	2014 - 15	16/06/15	Gwyrdd/ambr

3.2. Caiff y graddfeydd sicrwydd CAG a ddefnyddiwyd yn ystod 2014-15 eu diffinio fel:

Graddfa	Diffiniad
Gwyrdd	Ar ôl ystyried y materion a nodwyd, gall yr Awdurdod gymryd sicrwydd rhesymol bod y rheolaethau y mae'r Cyngor yn dibynnu arnynt i reoli'r risg hon wedi'u dylunio'n addas yn cael eu defnyddio'n gyson ac effeithiol.
Gwyrdd Ambr	Ar ôl ystyried y materion a nodwyd, gall yr Awdurdod gymryd sicrwydd rhesymol bod y rheolaethau y mae'r Cyngor yn dibynnu arnynt i reoli'r risg hon wedi'u dylunio'n addas ac yn cael eu defnyddio'n gyson ac effeithiol. Fodd bynnag, rydym wedi canfod rhai pethau fydd, oni chânt sylw, yn ychwanegu at y tebygrwydd y bydd y risg yn troi'n ddigwyddiad.
Coch Ambr	Ar ôl ystyried y materion a nodwyd, gall yr Awdurdod gymryd rhywfaint o sicrwydd bod y rheolaethau y mae'r Cyngor yn dibynnu arnynt i reoli'r risg hon wedi'u dylunio'n addas, yn cael eu defnyddio'n gyson ac effeithiol. Angen cymryd camau i reoli'r risg.
Coch	Ar ôl ystyried y materion a nodwyd, ni all yr Awdurdod gymryd sicrwydd bod y rheolaethau y mae'r Cyngor yn dibynnu arnynt i reoli'r risg hon wedi'u dylunio'n addas nac yn cael eu defnyddio'n gyson ac effeithiol. Rhaid cymryd camau i reoli'r risg.

- 3.3. Er eich gwybodaeth, rydym wedi cyflwyno diffiniadau newydd o lefelau sicrwydd ar gyfer 2015/16 sydd yn gliriach ac yn fwy cywir ac sy'n nodi'r flaenoriaeth y dylid ei rhoddi i'r argymhellion a wnaed. Gweler isod:

LEFEL SICRWYDD	DIFFINIAD
SICRWYDD SYLWEDDOL	<p>Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda.</p> <p>Dim angen i'r rheolwyr gymryd unrhyw gamau gweithredu neu angen iddynt gymryd camau lefel isel yn unig.</p> <p>Dim argymhellion lefel uchel a hyd at 2 o argymhellion blaenoriaeth ganolig yn cael eu gweud.</p>
SICRWYDD RHESYMOL	<p>Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg ac/neu reolaeth fewn yn rhesymol.</p> <p>Mae angen i'r rheolwyr gymryd camau lefel ganolig i isel.</p> <p>Gwneir unrhyw argymhellion blaenoriaeth lefel uchel.</p>
SICRWYDD CYFYNGEDIG	<p>Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg ac/neu reolaeth fewn yn gyfyngedig.</p> <p>Mae angen i'r rheolwyr gymryd camau lefel ganolig i isel.</p> <p>Gwneir nifer o argymhellion blaenoriaeth uchel/neu ganolig</p>
SICRWYDD LLEIAF	<p>Mae diffygion sylweddol yn y trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol.</p> <p>Mae angen i'r rheolwyr gymryd camau lefel uchel mewn nifer o feysydd.</p> <p>Gwneir nifer sylweddol o argymhellion blaenoriaeth uchel.</p>

- 3.4. Ar yr un pryd, rydym wedi cyflwyno, am y tro cyntaf, ddiffiniadau o'r blaenoriaethau a ddefnyddiwyd ar gyfer yr argymhellion a wnaed. Bydd hyn o gymorth i wella cysondeb yn y tîm archwilio a helpu'r lefel o ddealltwriaeth gan y sawl sy'n derbyn yr adroddiad. Gweler isod:

BLAENORIAETH YR ARGYMHELLIAD	DIFFINIAD
UCHEL	Mae angen cymryd camau sylweddol oherwydd absenoldeb neu ddiffyg cydymffurfiaeth gyda phrosesau rheoli sylfaenol sy'n arwain at y potensial na fydd problemau llywodraethiant sylweddol, cam-ymarfer, risg neu gamgymeriad yn cael eu darganfod
CANOLIG	Mae angen cymryd camau pwysig i ddod â'r system reolaeth fewnol i fyny i safon dderbyniol neu i wneud i ffwrdd â lefel annerbyniol o ddiffyg cydymffurfiaeth gyda phroses rheoli gyfredol.
ISEL	Camau a allai wella'r rheolaeth fewnol yn gyffredinol ond nad yw'n hanfodol i'r system reolaeth gyffredinol.

3.5. Rhaid i mi adrodd i'r pwyllgor hwn ar ganlyniadau unrhyw adolygiad archwilio sy'n arwain at radd sicrwydd goch (a fydd yn awr yn radd sicrwydd sylfaenol). Gallaf gadarnhau, na chafodd unrhyw farn sicrwydd goch/sylfaenol ei rhyddhau am y cyfnod sy'n cael ei adolygu.

3.6. Gallaf ddarparu, yn gyfrinachol, unrhyw adroddiad terfynol unigol i aelodau'r pwyllgor hwn ar gais.

4. GWEITHREDU AR YR ARGYMHELLION ARCHWILIO Y CYTUNWYD ARNYNT

4.1. Yn y gorffennol, bu'n arfer cynnwys yn yr adroddiad hwn, ddata ynghylch statws argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig ac roeddwn wedi bwriadu parhau â'r arfer honno.

4.2. Fodd bynnag, wedi ymchwilio i'r sail y cafodd y wybodaeth honno eu darparu arni, nid wyf yn hyderus y gallaf gynhyrchu data sy'n adlewyrchiad cywir o'r sefyllfa fel y mae.

4.3. Rwyf o'r farn bod angen gwneud gwaith i wella'r broses ar gyfer casglu data ynghylch yr argymhellion y cytunwyd arnynt a'r modd y caiff eu gweithrediad ei fonitro er mwyn gallu adrodd yn gywir i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r pwyllgor hwn yn y dyfodol.

4.4. Fodd bynnag, rwyf eisiau pwysleisio'r ffaith mai'r cyfrifoldeb rheolwyr nid archwilio mewdol yw gweithredu ar yr argymhellion archwilio y cytunwyd arnynt. Ein cyfrifoldeb ni yw adrodd ar statws y sefyllfa yn unig.

5. NEWIDIADAU SYLWEDDOL I'R CYNLLUN A GYMERADWYD

5.1. Mewn adroddiad arall ar eich rhaglen, gofynnir i chi gymeradwyo cynllun archwilio strategol am y 3 blynedd nesaf. Daw hwn â newidiadau sylweddol i'r Cynllun Archwilio Gweithredol ar gyfer 2015-16 a thu draw i hynny. Caiff y rhesymau am y newid hwn o ran dull eu hegluro yn yr adroddiad hwnnw.

**RICHARD SADLER
RHEOLWR ARCHWILIO DROS DRO
14 GORFFENNAF 2015**